

REGGIO PEDAGOGIJA - UČENJE ŽIVOTA NA KRILIMA MAŠTE

Svijet dječjeg života vrlo je jednostavan, čist i jasan. U svijetu djece sve je moguće, no onome tko je prestao maštati može se taj svijet učiniti previše zamršen. Ljepotu i radost rasta i razvoja djece, radost igranja, istraživanja, otkrivanja i maštanja možemo u vrtićima raditi vrlo konformistički, tako da aktivnosti i igru djece stavimo u određeni okvir. Odgajatelj tu može poučavati dijete, a dijete je stavljeno u ulogu primatelja. No, postoje i sasvim drugi putevi cjelovitog stjecanja iskustava na prirodan način, gdje su dijete i odgajatelj stavljani u novu ulogu. Jedan od takvih puteva je program s elementima Reggio koncepcije koji se provodi u Dječjem vrtiću Rijeka - Centru predškolskog odgoja Pećine

Zahvaljujući koncepciji razvoja predškolskog odgoja i Programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja donesenom 1991. godine dala se mogućnost uvođenja novih pedagoških ideja. Oduševljenje, poticaj i otkriće za tu koncepciju potaknula nas je dr. Kornelija Špoljar. Ona nam je

odškrinula vrata i uspjela nas motivirati na nove pristupe u pedagoškoj praksi.

DIJETE - CENTAR SVIH ZBIVANJA - ISHODIŠTE RADA I AKTIVNOSTI

Spoznaje i saznanja o djeci stalno se mijenjaju i nadopunjuju. Najnoviji pogledi na dijete govore da je dijete konstruktor prava. Ono je snažno, bogato, jako, sposobno, kompetentno, znatiželjno, istražitelj, ima potrebu za komuniciranjem na sto načina. Svako diejte nosi u sebi svoje potencijalne sposobnosti. Nema kreativne i nekreivne djece, nema sposobne i nesposobne djece, nema "zločeste" i "dobre" djece., ima različite djece različitih dispozicija. Svako diejte može mnogo. Sve ovisi o tome hoćemo li kroz različite situacije omogućiti, prepoznati ili ne prepoznati, otkriti ili ne otkriti, dopustiti ili ne dopustiti da dijete iskaže svoje potencijalne sposobnosti. Dijete je nositelj vrijednosti i solidarnosti, velikodušnosti, optimističnosti za novo i različito.

KAKO MIJENJAMO PEDAGOŠKU PRAKSU?

- promjenom stava i pristupa u odnosu na dijete
- jačanjem stručne kompetencije odgajateljica i radom na mijenjanju sebe kao partnerskog sudionika odgojnog procesa.
- preoblikovanjem i stvaranjem prostora na način koji integrira i potiče radoznalost djece, uz pronalaženje što adekvatnije i primjerenije organizacije rada odgajatelja i odgojno-obrazovnog procesa
- strukturiranjem poticajnih aktivnosti u odgojnom radu s djecom, temeljenih na razvojnim potrebama uz primjenu principa Reggio programa i postavi mogućih koraka u projektima
- osvještavanjem i učenjem otvorenog načina planiranja, praćenja te dorade odgojnog procesa
- osvještavanjem prava, uloge i obveze obitelji u odgoju djeteta te aktivne uključenosti roditelja u cjelokupni proces rada u vrtiću

Ako se u doba djetinjstva uvaži vrijednost DIJETETA i ostvari što bolja kvaliteta življenja, to ostavlja pozitivan trag i utjecaj na budući život. **"Kvaliteta djetinjstva može promijeniti naš život!"**, kažu u Reggio koncepciji. Osvještavanjem i prihvaćanjem tih činjenica odlučili smo se na uvođenje elemenata te koncepcije u rad s djecom.

Najprije smo izradili program koji je kao pokusni program odobrio Zavod za školstvo te smo 1991/92 u CPO Pečine krenuli s cjelovitom edukacijom odgajatelja uz korištenje vlastitih stručnih znanja iz područja struke i ostalih znanosti, koristeći postojeće kadrovske, organizacijske, materijalne i kulturnološke elemente koji su značajni za ostvarenje svakog odgojnog procesa.

Unutar vrtića ostvarivali smo i mijenjali proces:

- sudjelovanjem na seminarima iz područja Reggio Emilie
- boravkom nekoliko odgajatelja u vrtićima Reggio Emilie
- nabavkom izvorne literature iz vrtića Reggio Emilie te razradom i provođenjem iste, naročito humanističko-razvojnu komponentu gledanja na dijete na novi način, kao novu vrijednost razmjerenom stručnih iskustava s vrtićima koji rade po sličnom programu, i to posebno vrtićima u Sloveniji, u Rogaškoj Slatini, Dravogradu i Lendavi
- stalnim pisanjem i objavljivanjem stručnih radova proizšlih iz rada s djecom po toj koncepciji te sudjelovanjem na savjetovanjima, seminarima, skupovima namijenjenih predškolskom odgoju s ciljem razmjene iskustava i stjecanja novih poticaja za rad.

ŠTO NUDI REGGIO KONCEPCIJA?

Uči nas da:

- kršimo pravila tradicionalne pedagogije da bismo mogli doći do novih iskustava s djecom
- duboko i potpuno udemo u svijet svakog djeteta potičući ga na mišljenje, različitost u pristupu gledanju na svijet oko sebe
- gledamo, pratimo, prepoznajemo dijete i njegove potrebe, a zatim djelujemo, analiziramo i pratimo te doradujemo naše pristupe djetetu
- djeca aktivno doživljavaju, gledaju, osjećaju, proživljavaju svaki događaj da bi postala što senzibiliziranija; to se ostvaruje primjenom principa identiteta, aktivnog učenja, postavom hipoteza i istraživanja, opažanja i doživljavanja, iznenađenja, učenja direktnim iskustvom upotrebljavajući sv

osjetila, koristeći pogodnosti situacija i dječje radoznalosti te cjelovitosti učenja; kruga svih navedenih principa je stvaralaštvo djece

- nema gotovog programa, prepisivanja, ponavljanja, jednakih zakonitosti, već treba biti mnogo praćenja i prepoznavanja
- kao ishodište rada koristi se životna svakodnevnica, doživljaji djeteta i zbivanja u njegovoj neposrednoj okolini, to postaju izvori odgojno-obrazovnih sadržaja, uz uvažavanje životnih interesa i potreba djeteta
- učenje predškolske djece najdjelotvornije je u uvjetima obogaćene slobodne igre i projekata koje vode i otvoreno planiraju odgajateljice, neprimjetno proširujući aktivnosti prema zapaženim interesima djeteta u bogatom i poticajnom okruženju vrtića
- ujedinjuje se perceptivno, logično i socijalno ponašanje i aktivnost djece, što pruža mogućnost za promjenu u razvoju i poticanju individualnosti svakog djeteta
- nastoji se svako dijete stavljati u aktivnu ulogu: ulaskom u svijet svakog djeteta kroz rasprave, diskusije, polemike istovremeno ostvarujemo aktivnost: iz misli, riječi ili pokreta možemo prijeći u igru, iskazivati osjećanja, želje, vjerovanja, avanture ... tako djeca spoznaju svoju snagu, grade svoj identitet.

ŠTO JE

DIJETE SE SASTOJI IZ STO.
 IMA STO JEZIKA, STO RUKU, STO MISLI
 I MISLI NA STO NAČINA
 NA STO NAČINA SE IGRA I GOVORI.
 STO JE NARAVNO STO
 SLUŠA NA STO NAČINA
 VOLI I LJUBI NA STO NAČINA
 IMA STO RADOSTI.
 PJEVA I RAZUMIJE NA STO NAČINA,
 IMA STO SVJETOVA, DA IH OTKRIJE,
 STO SVJETOVA KOJE IZMISLI,
 STO SVJETOVA O KOJIMA SANJA.
 DIJETE IMA STO JEZIKA (I ZATIM JOŠ STO).
 ŽALOSNO DA MU IH UKRADU DEVEDESET I DEVET
 ŠKOLA I KULTURA.
 ODIJELE MU GLAVU OD TIJELA,
 GOVORE MU NEKA MISLI BEZ RUKU,
 NEKA RADI BEZ GLAVE, NEKA SLUŠA I NEKA NE
 GOVORI, NEKA RAZUMIJE BEZ RADOSTI.
 I NEKA LJUBI I NEKA JE OČARAN SAMO ZA
 USKRS I BOŽIĆ
 KAŽU MU NEKA OTKRIVA SVIJET KOJI POSTOJI
 I OD STO JEZIKA UKRADU MU IH DEVEDESET I DEVET.
 KAŽU MU DA SU IGRA I RAD, STVARNOST I MAŠTA,
 ZNANOST I FANTAZIJA, NEBO I ZEMLJA,
 STVARNOST I SAN, STVARI KOJE NE IDU ZAJEDNO.
 KAŽU MU DA STO NE POSTOJI!
 A DIJETE KAŽE: STO JE STO!

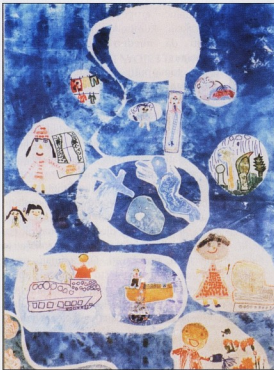
LORIS MALAGUZZI

**KAKO SE OSTVARUJE RAD U
REGGIO KONCEPCIJI?**

Rad s djecom u koncepciji Reggio Emilia ostvaruje se kroz projekte. Što su, zapravo, projekti? Projekti indiciraju određene situacije koje grupa djece ili pojedino dijete potaknu pronalazeći i baveći se određenom temom, a sastoji se u traženju nekih pitanja, argumenata, polemika, istraživanja i sl. U želji za suradnjom koja se temelji na slušanju, otvorenosti i prepoznavanju nastaju dječje ideje, no njih je važno prepoznati.

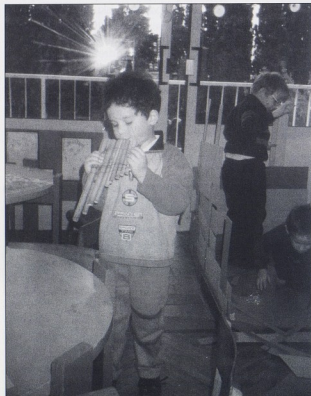
Gledajući očima odraslih, ti projekti, kroz cjeloviti prirodni proces učenja, pomažu razvijanju osjetljivosti kod djece te stvaraju doživljaje koje djeca ranije nisu osjetila, proživjela ih u stvaranju iskustava koje zatim djeca oblikuju ... Kroz projekte djecu treba ohrabrivati i poticati da, u suradnji sa svojim vršnjacima, stvaraju određene izbore i samopouzdanje, osnažuju se i brže sazrijevaju.

Nastojimo odgajatelje osposobiti i senzibilizirati za što viša očekivanja od djece. Kroz projekte odgajatelj mora što više snažiti i hrabriti djecu, što više zajednički provoditi ispitivanja i otkrivanja, ulaziti u detalje i u dubinu tema koje zanimaju djecu, koje proizlaze iz djece.

Nema gotovih projekata koji se mogu prepisati po određenom pravilu. Određene situacije, djeca, prostori, interesi, ideje određuju OTVORENOST U OSTVARENJU PROJEKATA, ali uz uvažavanje principa Reggio pedagogije.

Neki od projekata koji su u našem Centru ostvareni su: *Zvončar, Uхватimo smijeh, Morčić, More, Moj mozak misli, Veliki ekološki projekt malih špiljara, Prijateljstvo stanuje u kući od djetinjstva, Staklo, Tekstil, Moj grad, Trsatski zmaj, Od žice, krpice do lutke, Vjetar, Cipela, Jabuka, Glazba i ja ...*

VELIKA ULOGA ODGAJATELJA

Odgajatelj je, isto kao i dijete, stalno u ulozi istraživača. Stalno mora "čitati dijete", naoružavati se novim psihologijsko-pedagoškim saznanjima kako bi što bolje slijedio djecu koja stalno mijenjaju pravila, stvaraju nove protokole. Odgajatelj se osposobljava za novi način mišljenja, da zajednički stvara i zajednički interpretira odgojno-obrazovne ciljeve, da ima istovremeno i svoja osobna prava, ali i prava pripadajuće grupe djece s kojom je u interakciji, komunikaciji. Posebno mora paziti da nijedno dijete ne ostane "anonimno".

Na tom putu rada, u odradi niza projekata, svaki odgajatelj stječenova iskustva, zajedno s djecom doživljava uspjehe i neuspjehe. I onda kad se javlja nesigurnost, plato u radu, jedini je izlaz pratiti, gledati, prepoznati i slijediti djecu, sudjelovati u njihovim započetim idejama što bolje prepoznavajući interese, potrebe, situacije, odnose, jezike djeteta, što odgajatelju omogućuje da postane profesionalno kompetentniji.

Odgajatelj koji prepoznaje dječje ideje nastoji iste podržati i razvijati ih: snimiti, zapisati, razmišljati o njima, poštivati ih, podržavati. Djeca imaju pravo mijenjati tokove aktivnosti, što odgajatelj mora prihvatiti. Pritom treba voditi računa kako provoditi postupke i puteve koje dijete koristi u istraživanju. Dužan je osmisliti bogato okruženje u kojem će dijete nastaviti istraživati, opažati, rješavati ... živjeti svoj život.

MISLI IZ REGGIO KONCEPCIJE

VRTIĆI TREBAJU BITI INSTITUCIJE NAMIJENJENE SVOJ DJECI, ALI SE NE BI SMJELE TEMELJITI NA IDEJI DA SU SVA DJECA ISTA, VEĆ DA SU RAZLIČITA.

VRTIĆ NIJE SAMO KULTURNA USTANOVA, NEGO JE I MJESTO GDJE SE S DJECOM STVARA KULTURA.

NIKAD NE POUČAVAJI GDJE DIJETE MOŽE OTKRIVATI I UČITI PUTEVIM VLASTITE AKTIVNOSTI.

Kompetencija i autonomija odgajatelja u ovoj koncepciji je veća, ali samim tim i on mora razviti niz novih osobina; otvorenost, senzibilnost, kreativnost, stalnu edukaciju, učenje i mijenjanje sebe i pedagoške prakse. Često se na tom putu zapada u frustracije i zamke prethodno naučenog načina razmišljanja i djelovanja.

ŠTO TRENUTNO RADIMO?

Promjena prakse je složen i mukotran put koji traži mnogo spremnosti i energije, mijenjanje sebe. Upravo kad nam se čini da nešto razumijemo, shvaćamo, prepoznajemo, otkrijemo nove upite i nedoumice. Korištenjem Reggio literature otkrivamo niz novih pedagoških pitanja.

Trenutno smo zaokupljeni pitanjima kvalitetnijeg prepoznavanja:

- kako biti siguran u prepoznavanje pravih interesa i situacija iz kojih će se razviti projekt
- kako prepoznati što više jezika kod djece s ciljem da im možemo i mi pomoći da djeluju u konstruktivnom procesu učenja, što daje snagu njihovim idejama, mislima, mašti, igrama, interesima, osjećajima, kreativnosti. Sve ima tisuću korijena, a nijedan od njih nije apsolutan.
- kako prepoznati izvor, ambijent, kulturu, adekvatnu situaciju, događanja unutar grupe
- prepoznati događanja u porodici
- prepoznati i što bolje provoditi pedagošku koordinaciju.

UČIMO POŠTIVATI SVOJE I IZVORNO

Promjena odgojne prakse je dugotrajan i složen proces. Potrebno je mnogo energije, entuzijazma, hrabrosti za pristup novom učenju, mijenjanju sebe i pedagoške prakse. Na naša pitanja koliko elementi Reggio pedagogije mijenjaju odgojnu praksu tražili smo odgovore u reakcijama djece, odgajatelja i roditelja. Aktivno sudjelovanje u situacijama koje su nam ranije bile teško predočive, djelotvornost, otvorenost i radanje novog interesa, učenja na zanimljiv, životan, cjelovit način koji je kroz proces rezultirao bogatstvom izraza potvrđuje nam da smo prevladali klišeje odgojne prakse. Koristeći stručna znanja i poglede u odnosu na dijete i njegovu vrijednost tražili smo

osobni identitet objekata - vrtića, osobne pristupe ostvarenju projekata i pristupa u radu s djecom. Višegodišnjom primjenom ovih elemenata uvažili smo svoje specifičnosti, kulturu, običaje, uvjete, stručna znanja i sve ostale elemente koji su značajni za ostvarenje odgojnog procesa. Učimo djecu i sebe poštivati svoje i izvorno. Učimo stvarati svoje kulturnološke kurikulume, prepoznati svoj identitet.

Pokretačima prakse, odgajateljima, članovima razvojne djelatnosti vrtića, nizu stručnjaka i suradnika koji su uključeni i koji se povremeno uključuju u ostvarenje ovog rada u Centru za predškolski odgoj Pećine ovim se putem još jednom zahvaljujem. Svi su oni zajedno doprinijeli stvaranju timova i borbi za novu kvalitetu rada s djecom.

ŠTO SU DJECA REKLA O GLAZBI KOJU SU SLUŠALA? - J. Vaqngelis: *L'opera sauvage*

Ko da ide čarobna ptica. *Ivan K.*

Kao da ona ima čarobni štapić. *Intia*

Zvončiči se čuju kao točkice. *Jerko*

To je kao struja, kao zmija. *Iva, Intia i Jerko*

Čuje se dionica bubnjeva, djeca viču: Tooo.....! Jeeeee.....!

To je kao da pada kiša!

Kao da se šiljilo miješa. Pčela zuji ZZZZZZ.....

Iva

Kao da medo hoda. *Mia*

To je grmljavina, padali su cvjetiči, kao razlivena boja, kao zujna pčela debela i nedebele i da se netko šulja. *Intia*

Možda se čuje Tom i Jerry. *Branimir*

Kaplja kiša, to kaplja kiša! *Jerko*

Zdenka Rigatti

